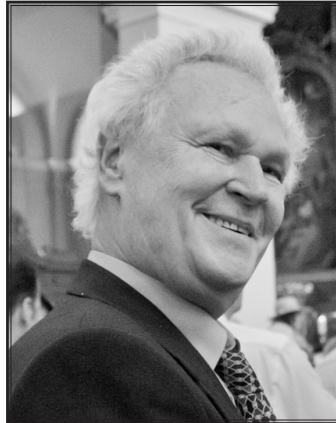

Nekrológ

Zsolt

Bánhegyi Zsolt (1949–2021) emlékére

Carl Sandburg: Boldogság

Megkérdeztem a professzorokat, akik az élet értelmét tanítják,
mondják meg: mi a boldogság?
Aztán elmentem a híres igazgató urakhoz, akik
emberek ezreinek a munkáját irányítják.
Mind rázta a fejét és mosolygott,
mintha bolondját járatam volna vele
Aztán egy vasárnap délután kószáltam
a Desplaines folyónál
És láttam egy csomó magyart a fák alatt
asszonyaikkal, gyermekeikkel és egy korsó sörrel
meg egy tangóharmonikával.

(Fordította: Bánhegyi Zsolt)

Tágasság – ez a szó jutott eszembe az emlékezést elindító kulcskifejezés után kutatva.

Tág lélek, tág tudás, bőséges ismeret, nagy-nagy szív, széles mosoly. Mosoly a világra. Végtelen életkedv, megtörhetetlen(nek látszó) vitalitás.

Zsolt 1949-ben született Budapesten. Jóllehet gyerekként élte meg, az 1956-os év eseményei meghatározó emlékként voltak jelen az életében. (Ezeket az emlékeket mély átéléssel és a tőle megszokott szabatos stílusban osztotta meg velünk az egyik közösségi oldalon.)

Klasszikus műveltségét a Piarista Gimnáziumban alapozta meg. Az érettségi után nem sokkal kezdte el a munkát az MTA Könyvtárában, ahol 2011-es nyugdíjazásáig dolgozott. Angol nyelv és irodalom szakra járt az ELTE-n, ahol 1976-ban kiváló eredménnyel diplomázott, később ugyanott végezte el a könyvtáros szakot. Amerikanisztikai tanulmányokat folytatott, ezért is volt számára különös élmény és

lehetőség 1989-ben a Pittsburgh-i, majd – tíz évvel később – a Kaliforniai Egyetem ösztöndíja. Ahogy visszaemlékezésében lelkesülten fogalmaz: a 40. és az 50. születésnapját is az Egyesült Államokban tölthette, ahol egyébként nemcsak tanult (a kor kiváló amerikai könyvtárosaitól), hanem egy időben a New Brunswickben található Amerikai Magyar Alapítvány könyvtárának az irányítása is a feladata volt. Az Akadémiai Könyvtárban egy ideig a folyóiratsoportot vezette, majd a főigazgató, *Rózsa György* 1989-ben, az Államokból való visszatérését követően megbízta az informatikai terület vezetésével. Zsolt a tengerentúlon szerzett friss ismereteit kamatoztatva irányította az Akadémiai Könyvtár szakmai működésének automatizálását, – többek között – bevezetve az akkoriban egyik legkorszerűbb integrált könyvtári rendszert, illetve megteremtve a könyvtár webes jelenlétét.

Zsolt egy személyben volt az amerikai nyelv és kultúra tudora, könyvtári megújító, az új és korszerű könyvtártechnológiai ismeretek tolmácsa. Utóbbiak okán, egyben szakértői szeretetétől övezve, 2009-ben Bibliotéka Emlékéremet vehetett át.

A szakmában ismert és elismert publicista volt. Folyóirataink állandó munkatársa. A könyvtárügyet érintő ténykedései az igazi szakmabeli számára megkerülhetetlenek. Amikor a minap a *Nyílt Hozzáférés* mozgalomról írtam, nem tudtam ellenállni, hogy hosszan idézzem gondolatait. Például a következőt:

„A repozitóriumokkal tehát egy új tudományos publikálási paradigma körvonalai ködlenek fel, amely intézményi szinten centralizált, befogja, megőrzi és szétteríti az intézmény kollektív intellektuális tőkéjét – ugyanakkor globális szinten decentralizált, elosztott, amelyhez az univerzális kulcs a metaadat-betakarító szabvány, az OAI-PMH.”

Szakmai tartalom – költői forma. Lángoló intellektus. Csak én érzem így?

A különböző fórumokon, a szaksajtó mellett országos napilapokban, avagy a szakmai levelezőlistán megjelentetett ismeretterjesztő írásai ragyogóan kimunkált műreemek. A könyvtári szakirodalom sivár nyelvi közegébe tévedt apró gyöngyszemek. Egy könyvtáros, nyelvész, írói vénával megáldott kultúrharcos mindannyiunk okulására szánt, egyben szórakoztató megnyilvánulásai.

Zsolt, bár az utóbbi években a háttérbe húzódott – művés írásait hiába kerestük, vártuk a Katalisten –, sok egyéb mellett továbbra is végzett szakmai munkát. Még az elmúlt pár évben is aktívan részt vett egyes könyvtári szabványok, szakmai anyagok fordításában, honosításában.

Jóllehet a tágasságból indultunk, beszélnünk kell róla, hogy Zsolt a moralitás bibliai szűk útját választotta. Az utat, amely földi jóval nem, csupán mennyei igazságtétellel kecsegtet. A morális érzékenység ugyanis egy világban, ahol az anyagi nívó nagyobb elismerésnek örvend, mint az erkölcsi színvonal, súlyos tehernek mutatkozik, és lehet a lélek bármily robusztus, a test bármily edzett, a galádul kitartó idő végül mindkettőt összeroppantja.

Zsolt kincseket hagyott itt. Életművén kívül két gyermekét, akikről mindig csillogó szemmel, büszkeséggel telve beszélt, de ugyanígy beszélt általában a tágabb családról. Büszkén, szeretettel.

Zsolt, tudjuk, tudjátok, az elesettek oldalán állt: az alantas emberi természetnek kiszolgáltatott állatok önzetlen segítője, védelmezője volt, mint akinek együttérző szíve tudja, milyen a tehetetlen számkivettség... Mint aki tudja, milyen is az, amit *Jimmy Cox*, amerikai dalszerző és énekes úgy fogalmaz meg: „*Nobody knows you when you're down and out*”...

Végül, a felsorolt sok-sok minden mellett, között, fölött: nyíltszívű barát, örökkön segítőkész mentor voltál, barátom. Isten veled!

Dancs Szabolcs